

Bilag til Andragende Nr. 4.

at forbyde Anlæggelse af nye Lægegaard og Brugen af de nærmere betegnede Jisseredfaber; Alt til Beskyttelse af de i Følge Neckelmanns Paaftand privilegerede og med fgl. Tilladelse anlagte Lægegaard. En lignende Omfkrivning er hos Neckelmann (Pag. 28) Kongens aabne Brev af 31te Marts 1664 undergaaet, med hvilket Kongen tilsendte Borgmestere og Raad i Randers det aabne Mandat af 8de s. M. Af dette Brev, som Neckelmann ligeledes giver under Citationstegn, er bl. A., ligesom i hans Gjengivelse af Mandatet, udeladt den Passus, som gaar ud paa, at Hensigten var „Seiladgen och Commerciernis Besordring och Woris Toldrettighedz forbedring.“

Om den Omdannelse, som de 2de nævnte Aktstykkers Text er undergaaet hos Neckelmann og hvorved sammes Hensigt omtrent fremtræder som den modsatte af den virkelige, eller dog som en ganske anden end denne, sthyldes den nævnte Forfatter selv eller hans Kilde, ser jeg mig ikke i Stand til at oplyse, men den undgaar saa meget lettere Opmærksomheden, som den ikke rører sig i sin hidre Form, og som enhver Tanke om, at hvad der gives under Citationstegn skulde være Andet end det virkelige Indhold, paa Forhaand maatte ligge meget fjern. Det kunde selvfølgelig ikke være Viborg Landsoverrets Opgave ved Udarbejdelsen af sin Dom af 27de September 1886 (Bilag 19) at forbyde sig i sammenlignende Textkritiker eller andre Studier vedrørende Spørgsmaal, som ikke forelaa til Paaftjendelse; men netop af denne Grund i Forening med, at Alternes overordentlige Omfang og de omhyggelige Undersøgelser, der efter Sagens Natur udfordredes for at fravige et tidligere Præjudikat, har tillet store Fordringer til Rettens Arbeide for at kunne affige Dommen, som stet er, med Indeholdelse af den hertil indrømmede ordinære Tidsfrist, har det efter min Mening kunnet ste, at den Kamme, der indeslutter den ved Dommen trufne Afgjørelse, berører et og andet Sidespørgsmaal paa en Maade og under Forudsætninger, der tilbøis kunne undergaa en noget forandret Opfattelse, naar slige Spørgsmaal ved en senere Veilighed maatte blive dragne frem til Paaftjendelse. Det er derfor ogsaa, at Retten i Dommen af 27de September 1886 ved at berøre deslige Spørgsmaal har undgaaet i de brugte Udtryk af præjudicere dem. Dette gjælder saaledes, naar det i Dommen hedder, at det „ikke er uantageligt“, at der tilkommer Eieren af Frijensvold Lægegaard Ret til i et vist Omfang at modsætte sig, at Andre, der ikke hertil have en særlig Adkomst, drive Lægeffiseri nedenfor bemeldte Lægegaard. Jeg skal derfor ikke komme videre ind paa, at Dommen i denne Retning allegerer et for Lægekommissionen af 1696 — 98 fremlagt under 22. Mai 1693 af Forvalteren paa Frijensvold mod Jacob Sversen af Ugelhusene for at have drevet Lægeffiseri optager Thingsvidne (Bilag 15, Nr. 4), under hvilket det ved Fortlaring af to Jiskere søgtes godtgjort, at der i 50 Aar ikke udenfor de Lægegaard, som Kongen havde tilladt, var fanget Læge, „uden det skulle ansees som tiufverij“. At dette ikke var og er rigtigt — det oplystes eiheller, naattet Thingsvidnet var 3 Aar gammelt, at der var gaaet Dom over Jacob Sversen eller over nogen omhelst Andre — og at der hverken den Gang blev eller formentlig nu kan tillægges dette temmelig hajarerede Forhøj paa at vindicere visse formentlig privilegerede Lægegaard Eneret til overhovedet at fange Læge nogen Betydning, fremgaar allerede deraf, at der først for ifkun 30 Aar tilbage nemlig ved Kommissionsforretningen af 1663 og det aabne Mandat for 8de Marts 1664 blev Spørgsmaal om at tillade Hogle og forbyde Andre Lægegaard, og at bemeldte Mandat, hvad saa Aar efter indstjærpedes ved Id. 18de Juli 1668 (Bilag 15, Nr. 26), vel forbød Brugen af visse Jiskeredfaber, men fordi disse antoges at forjage Jiskerne af Sjorden (jfr. hidste Stykke i Kommissionsforretningen, Bilag 10), ingenlunde derimod for at tillægge Lægegaardene eller for disse værne nogen Eneret til overhovedet at fange Læge.

Jorsaa vidt der i Overretsdommen af 27de September 1886 (Bilag 19) ogsaa indeholdes en Antydning af, at Forbudet i Mandatet af 8de Marts 1664 mod Brugen af visse Jiskeredfaber maa antages endnu at staa ved Magt, skal jeg heller ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal, som jeg allerede tidligere har havt Veilighed til at udtale mig om (Tillæg B. for 1884—85, Sp. 693), men indstærnte mig til her at bemærke, at saa vidt jeg stjonner af de i Kommissionsbetænkningen af 25de September 1884 meddelte Oplysninger, synes de 1663 og 1664, altsaa for mere end to Hundrede Aar tilbage, benyttede Jiskeredfaber nu at være afløste af andre. Søvrigt skal jeg slutte med en Oplysning, der er kommen frem efter Affigelsen af Overretsdommen af 27de September 1886. Det har nemlig viist sig, at der i den mig efter Rentekammerets Expeditionensprotokol meddelte bekræftede Affskrift af det aabne Mandat af 8de Marts 1664 (Bilag 10, sidste Stykke, Linie 24 fra oven) har med Hensyn til et enkelt Bogstav indstneget sig en Affskrivningsfeil,